

KARADENİZ EKONOMİK İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI

I. GENEL BİLGİ

Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİ), Türkiye'nin öncülüğünde 25 Haziran 1992 tarihinde İstanbul'da düzenlenen zirve sırasında KEİ Teşkilatı Deklarasyonu'nun imzalanmasıyla kurulmuştur. Yalta'da 5 Haziran 1998 tarihinde Devlet ve Hükümet Başkanları tarafından imzalanan "KEİ Şartı"nın 1 Mayıs 1999 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmesiyle KEİ bölgesel bir ekonomik işbirliği örgütü haline gelmiştir.

KEİ'nin üyeleri Arnavutluk, Azerbaycan, Bulgaristan, Ermenistan, Gürcistan, Moldova, Romanya, Rusya Federasyonu, Sırbistan, Türkiye, Ukrayna ve Yunanistan'dır.

KEİ'nin en yüksek karar alma organı, en az altı ayda bir toplanan Dışişleri Bakanları Konseyi'dir. Dışişleri Bakanları Konseyini temsil eden Yüksek Düzeyli Memurlar Komitesi, Teşkilat ile ilgili tüm konuların gözden geçirildiği, tartışıldığı ve son olarak Dışişleri Bakanları Konseyine sunulduğu platformdur. KEİ çerçevesinde gelişen işbirliğinin temel taşı olan Çalışma Grupları ise Konsey kararı ile kurulan yardımcı organlardır. Çalışma Grupları Konseye faaliyetleri hakkında raporlar sunmakta ve tavsiyelerde bulunabilmektedir. Çalışma Gruplarının faaliyetleri koordinatör ülke tarafından koordine edilmektedir. Koordinatör ülke belirlenmemiş ise bu görevi Sekreteryaya üstlenmektedir. Koordinatör ülkeler iki yıllığına seçilmektedir. Hâlihazırda KEİ bünyesinde faaliyet gösteren 17 adet çalışma grubu bulunmaktadır.

KEİ Uluslararası Daimi Sekreteryası İstanbul'da bulunmaktadır.

II. KEİ TİCARET VE EKONOMİK KALKINMA ÇALIŞMA GRUBU (WGTEĐ)

KEİ çerçevesinde, bölgede ticaretin serbestleştirilmesi ve ticaretin önündeki engellerin kaldırılmasına yönelik çalışmalar, Bakanlığımız tarafından da katılım sağlanan Ticaret ve Ekonomik Kalkınma Çalışma Grubu tarafından gerçekleştirilmektedir. Haziran 2016 – Temmuz 2018 dönemi için koordinatör ülke görevi Bakanlığımız tarafından yürütülmektedir. Aynı dönem için dört öncelik alanı belirlenmiştir. Bunlar: ticaretin kolaylaştırılması; e-ticaret alanında işbirliği; ulusal tek pencere sistemlerinin uygulanmasında işbirliği; kadınların ve gençlerin girişimciliğinin desteklenmesi dâhil olmak üzere KOBİ'lerin ticari ve ekonomik işbirliğidir. Ülkemizce bu alanlardan ticaretin kolaylaştırılmasına öncelik verilmektedir. Diğer taraftan Rusya'nın ise e-ticaret ve tek pencere üzerine yoğunlaştığı görülmektedir.

III. KEİ TİCARET VE EKONOMİK KALKINMA ÇALIŞMA GRUBU KAPSAMINDA GÜNDEME GELEN KONULAR

KEİ Ülkeleri arasında bir serbest ticaret alanı veya tercihli ticaret düzenlemesi oluşturulması projesi, Teşkilatın uzun zamandır gündeminde yer almaktadır.

Konuya Avrupa Birliği (AB) ile ilişkiler açısından bakıldığında, AB'nin, Karadeniz bölgesinde ticaretin serbestleştirilmesini sağlayacak girişimlere, Dünya Ticaret Örgütü kurallarıyla ve AB'nin bölge ülkeleriyle mevcut ikili anlaşmalarındaki hükümlerle uyumlu olduğu sürece prensipte karşı çıkmadığı bilinmektedir.

Diğer taraftan, AB'nin Karadeniz bölgesi ile işbirliğinin kapsamını belirleyen belgelerde de vurgulandığı üzere, AB üyesi ülkelerin, AB'nin ortak ticaret politikasından sapma teşkil edecek herhangi bir serbest ticaret düzenlemesine taraf olması mümkün görülmemektedir.

Ayrıca, ülkemizin KEİ ülkelerinden bazıları ile STA veya tercihli ticaret anlaşması bulunması veya halen müzakere ediyor olması; Azerbaycan, Moldova, Ermenistan, Rusya Federasyonu ve Ukrayna'nın BDT çerçevesinde bir gümrük birliği oluşturmaları gibi nedenlerle KEİ üyesi ülkeler arasında bir tercihli ticaret rejimi oluşturulması yönünde bugüne kadar somut adımlar atılamamıştır.

KEİ Ticaretin Kolaylaştırılması Stratejisi:

Yukarıda açıklanan sebeplerle, ekonomik entegrasyon hedeflenememektedir. Öte yandan ülkeler arasında işbirliğinin güçlendirilmesi gerektiği dikkate alınarak son dönemde Bakanlığımızca üye ülkelerin daha rahat işbirliği yapabileceği bir alan olan ticaretin kolaylaştırılmasına ağırlık vermeye başlanmıştır. Bu kapsamda, 2012 yılı içinde gerçekleştirilen KEİ Ticaret ve Ekonomik Kalkınma Çalışma Grubu toplantıları sırasında ülkemizce KEİ bünyesinde ticaretin kolaylaştırılması alanında atılabilecek adımlara ilişkin somut önerilerde bulunulmuş, Bakanlığımızca bir "KEİ Ticaretin Kolaylaştırılması Stratejisi" hazırlanmış ve Strateji Çalışma Grubu bünyesinde görüşülmeye başlanmıştır.

Strateji Bakanlığımızca 2014 yılında güncellenmiş, 29 Mayıs 2015 tarihinde Moldova'da gerçekleştirilen KEİ Ekonomi Bakanları Üçüncü Toplantısında kabul edilen Kişinev Deklarasyonunda Stratejiye atıf yapılması sağlanmış, daha sonra 2016 yılında üye ülkelerin talepleri doğrultusunda Strateji Belgesi sadeleştirilmiştir. 4 Mayıs 2017 tarihinde gerçekleştirilen Çalışma Grubu toplantısında Strateji üzerinde büyük ölçüde uzlaşa sağlanmış, 11 Mayıs 2017 tarihinde kabul edilen İstanbul Deklarasyonunda konuya ilişkin güçlü ifadeler yer verilmiştir. Son olarak 21 Eylül 2017 tarihinde gerçekleştirilen Ortak Çalışma Grubu toplantısında teknik düzeyde metne nihai hali verilmiştir. Bununla beraber toplantıda Azerbaycan Stratejinin uygulanması için siyasi bir şart öne sürmüştü, Stratejiye bir deklarasyon eklenmesini talep etmiştir. Konu üzerinde uzlaşma sağlanamamış ve Strateji deklarasyon ile beraber değerlendirilmek üzere Yüksek Düzeyli Memurlar Komitesine sunulmuştur.

Strateji ile KEİ üye ülkelerinin, DTÖ Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşmasıyla (TKA) almış oldukları yükümlülüklerle sınırlı kalmamaları, DTÖ TKA'da yer almayan hususlarda da işbirliğinin önünün açılması hedeflenmektedir.

E-Ticaret:

Konu Rusya tarafından 2014 Eylül ayında gerçekleştirilen Çalışma Grubu toplantısında gündeme getirilmiş ve Rusya aynı yıl içinde “KEİ E-Ticarette İşbirliği Çerçevesi” adlı belgeyi hazırlamıştır.

Belge, “sınırlar arası e-ticaretin desteklenmesi ve sınırlar arası ticarete işbirliği”, “e-ticaret kapasitesinin artırılması”, “kamu-özel sektör işbirliğinin güçlendirilmesi” ve “e-ticaret altyapısının geliştirilmesi” başlıkları altında üye ülkeler arasında e-ticareti arttıracak eylem önerilerini içermektedir. Belge KEİ bünyesinde henüz resmîyet kazanmamış olup, Çalışma Grubunda görüşülmeye devam edilmektedir.

10 Kasım 2020 yılında gerçekleştirilen çalışma grubu toplantısında kabul edilen belgenin KEİ Kıdemli Memurlar Komitesine sunulmasına karar verilmiştir.

Tek Pencere:

Konu Rusya tarafından 2016 Eylül ayında gündeme getirilmiştir. Rusya'nın sunmuş olduğu “KEİ Tek Pencere Sistemlerinde İşbirliği Çerçevesi” adlı belgede, “çok taraflı platformda tek pencere sistemlerinin uyumlaştırılması”, “ulusal tek pencere sistemlerinin geliştirilmesi” ve “tek pencere alanında kapasitenin artırılması” başlıkları altında üye ülkeler arasında ticareti kolaylaştıracak eylem önerilerini içermektedir. Belge 4 Mayıs 2017 tarihli Çalışma Grubu toplantısında nihai hale getirilmiştir.

Bilgi Değişim Mekanizması:

Ukrayna, Çalışma Grubunun koordinatör ülke olduğu dönemde (2014 Temmuz – 2016) üye ülkeler arasında dış ticaret rejimi, standartlar, yatırım imkânları, ihracat ithalat ve transit prosedürleri gibi çeşitli konularda bilgi paylaşımını, daha sonrasında bu bilgilerin analiz edilerek işbirliğini geliştirecek öneriler üretilmesini öngören bir kavram kağıdı hazırlamıştır. Ukrayna'nın bu önerisi, o dönem Çalışma Grubunun gündeminde bulunan üye ülkeler arasında bir iletişim ağı kurulması önerisi ile benzer yapıda olduğu için iki öneri birleştirilmiş ve KEİ Sekreteryası tarafından bir projeye dönüştürülerek Çalışma Grubuna sunulmuştur. Çalışma Grubu projeyi görüşmeye devam etmektedir.

10 Kasım 2020 yılında gerçekleştirilen çalışma grubu toplantısında Gümrük İşleri ile Ticaret ve Ekonomik Kalkınma Çalışma Gruplarının, istatistik uzmanlarının da katılımıyla düzenlenecek ortak toplantısında konunun görüşülmeye devam edilmesi uygun bulunmuştur.

III. KEİ GÜMRÜK İŞLERİ ÇALIŞMA GRUBU

KEİ çerçevesinde, gümrük işlemlerinin basitleştirilmesi, uyumlaştırılması ve en iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılması kapsamındaki çalışmalar Bakanlığımız tarafından da katılım sağlanan KEİ Gümrük İşleri Çalışma Grubu tarafından gerçekleştirilmektedir. Gümrük alanındaki KEİ faaliyetlerinin temel öncelikleri, 2012 yılında kabul edilen "Güçlendirilmiş KEİ Ortaklığına Doğru KEİ Ekonomik Gündemi" hedefleri arasında yer alan "Gümrük ve Sınır Geçiş İdareleri Arasında İşbirliği" tarafından tanımlanmıştır.

Temel faaliyetler, gümrük konuları alanında bölgesel işbirliğini teşvik etmek üzere yılda en az bir kez toplanan KEİ Gümrük İleri alıma Grubu tarafından yürütülmektedir. Ülkemiz KEİ Gümrük İleri alıma Grubunun 2010-2012, 2012-2014 ve 2016-2018 Koordinatrlklerini üstlenmiştir.

Çalışma Grubunun gündeminde, KEİ yelerine ilgilendiren çeşitli teklif ve projeler bulunmaktadır: gümrük prosedürlerinin uyumlaştırılması ve basitleştirilmesi, Time Release Study (TRS) kapsamında tecrübe paylaşımı, e-ticaret vb.

9 Kasım 2020 tarihinde gerçekleştirilen çalışma grubu toplantısında e-ticaretin geliştirilmesine yönelik girişimler, Covid-19 salgınına yönelik alınan nlemler; TRS çalışmasını yerinde gözlemek üzere Türkiye-Bulgaristan sınırına (Kapıkule-Kapitan Andreevo Gümrük Kapısı) 27 Mayıs 2019 tarihinde gerçekleştirilen ziyaret ve ertesı gün gerçekleştirilen toplantıya ilişkin bilgi ve GTİ A.. tarafından uygulanan Yap-İlet-Devret Modeli'nin sınır kapılarındaki yansımaları gündeme taımıtır.